

АРХИВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

БИБЛИОТЕКА ИНФОРМАТИВНИХ СРЕДСТАВА

ИНВЕНТАР

**ЗАКОНОДАВНИ САВЕТ ВЛАДЕ
ДФЈ/ФНРЈ
(1945-1946)**

Лидија Опојевлић Хофман

Београд, фебруар 2026.

Библиотека информативних средстава

ИНВЕНТАР
сумарно-аналитички

AJ-165

ЗАКОНОДАВНИ САВЕТ ВЛАДЕ ДФЈ/ФНРЈ
(1945-1946)

Лидија Опојевлић Хофман

Београд, 2026.

САДРЖАЈ ИНВЕНТАРА

	Страна
ИСТОРИЈСКА БЕЛЕШКА.....	V
ИСТОРИЈАТ СТВАРОЦА ФОНДА	VII
УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА СТВАРОЦА ФОНДА.....	VIII
РЕГИСТРАТУРСКО ПОСЛОВАЊЕ СТВАРОЦА ФОНДА	IX
СТАЊЕ И ЗНАЧАЈ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ ФОНДА.....	IX
СТРУКТУРА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ ФОНДА.....	XI
ОПИС ЈЕДИНИЦА ОПИСА	1

ИСТОРИЈСКА БЕЛЕШКА

ЗАКОНОДАВНИ САВЕТ ВЛАДЕ ДФЈ/ФНРЈ (1945-1946)

ИСТОРИЈАТ ТВОРЦА ФОНДА

Законодавни савет владе ДФЈ је основан *Уредбом о оснивању Законодавног савета Владе Демократске Федеративне Југославије* коју је Министарски савет (влада) ДФЈ донела на седници 2. априла 1945. године.¹ Идеја за овакву законодавну установу потекла је за време рата, на основу *Одлуке о врховном законодавном и извршном народном представничком телу Југославије и Националном комитету ослобођења Југославије као привременим органима врховне народне власти у Југославије за време Народноослободилачког рата* од 30.12.1943. На основу те Одлуке, Повереништво НКОЈ-а за правосуђе је израдило нацрт Одлуке о оснивању Законодавног савета са Образложењем о оснивању, 16.12.1944, коју је потписао министар правосуђа Фране Фрол.² Ипак нацрт ове одлуке тада није спроведен.

Уредбом о оснивању Законодавног савета прописана је и његова надлежност, састав, односно министри који ће сачињавати Савет, председник. Уредба је прописала и потребу доношења правилника о раду и организацији Законодавног савета, али до тога, по свему судећи, није дошло. Стални чланови Законодавног савета били су министар конституанту (председник Савета), министар правосуђа (заменик председника), и шест министара за федералне јединице, а у раду Савета требало је да учествују и други министри када тема буде из њихове надлежности.³

Према Уредби задаци Законодавног савета били су: израда нацрта закона које министарства подносе влади или АВНОЈ-у (касније Привремена народна скупштина, Уставотворна скупштина, Народна скупштина ФНРЈ), коначна израда законских текстова, по овлашћењу владе, обавезно тумачење прописа које доноси влада и давање обавезних упутства органима појединих федералних јединица у име владе ДФЈ.⁴

Прва седница Законодавног савета одржана је у Председништву Министарског савета 4. априла 1945. године. Њоме је председавао потпредседник владе ДФЈ и министар за конституанту, Едвард Кардељ, а који је по Уредби о Законодавном савету, био истовремено и председник Законодавног савета. На седници је било присутно неколико министара: министар правосуђа Фране Фрол, министар за Србију Јаша Продановић, министар за Словенију Едвард Коцбек, министар за Босну и Херцеговину Родољуб Чолаковић и министар за Македонију Емануел Чучков. Записник је водио др Ото Шпиглер. На седници су се разматрали нацрти и предлози закона и уредаба и предлози о раду и организацији Законодавног савета. На основу записника са ове седнице, може се видети да су била предложена два одељења Министарства за конституанту (Одељење за устав и Одељење за изградњу народне власти), а Законодавни савет је требало да буде спона између ова два одељења као и да буде регулатор правног развоја у земљи. По томе је Законодавни савет имао улогу да онемогући искључиву

¹ Службени лист ДФЈ, бр. 20 од 10. априла 1945, стр. 178-179; Службени лист ДФЈ, бр. 24/45.

² Службени лист ДФЈ, бр. 1 од 1. фебруара 1945., стр. 3; Архив Југославије (АЈ), Председништво Владе Федеративне Народне Републике Југославије (ФНРЈ), број фонда 50, фасцикла 1, јединица описа 1 (даље АЈ, 50-1-1)

³ Види фусноту 1; АЈ, 50-30-53.

⁴ Љубиша Кораћ, Организација федерације у социјалистичкој Југославији, Архив Југославије, Глобус -Загреб, 1981, стр. 233.

превласт у области правних и уставних прописа. На овој седници предвиђено је и оснивање секретаријата у оквиру Законодавног савета, а за секретара је именован др Ото Шпиглер.⁵

Већ 1945. године председништво је преузео министар правосуђа Фране Фрол. Др Ото Шпиглер је био секретар све до скоро краја, када прелази у Министарство правосуђа.⁶

По свему судећи, Законодавни савет је имао специфичан статус. Није био ни орган управе, нити министарство, већ је, како је то закључио Љ. Кораћ, био уже тело Владе ДФЈ за законодавна питања, овлашћено да у неким питањима делује у име Владе ДФЈ. Његов значај је што је по својим задацима, делокругу и начину рада био претходница будућих савезних установа за законодавне послове.⁷

Кратко трајање ове установе (око годину дана), испреплетаност надлежности са другим установама, утицало је да је до данас у самом фонду сачувано веома мало архивске грађе, на основу које можемо да реконструишемо рад Законодавног савета. На основу сачуваних докумената, углавном из 1946. године, може се закључити да је Законодавни савет испуњавао свој задатак да посредује и контролише процедуру и регуларност доношења закона и других правних аката, даје примедбе на нацрте и др. Преписка је ишла од стране министарстава и других установа ка Савету са захтевом да дају своје мишљење и примедбе, а онда упуте у даљу процедуру Народној скупштини. Након усвајања закона, Председништво Народне скупштине је упућивало оригинале указа о донетим законима да би Савет даље проследио исте Министарству правосуђа на чување и стављање печата.⁸

По сачуваној архивској грађи Савет је трајао до краја априла 1946. године, а вероватно је већ од фебруара био у ликвидацији.⁹ Ипак самим доношењем Устава ФНРЈ 31. јануара 1946., Министарство за конституанту и сам Законодавни савет ДФЈ нису више имали своју сврху. Указом Президијума Народне Скупштине ФНРЈ, од 8. фебруара 1946. године основан је савезни орган управе Комитет за законодавство и изградњу народне власти Владе ФНРЈ,¹⁰ који је преузео послове Законодавног савета.

УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА ФОНДА

Већ је поменуто да је Савет имао председника, чланове Савета (министре) секретара, и чиновнике који су углавном обављали административне и дактилографске послове. На почетку 1946. године било је осим председника и секретара, још 10 чиновника.¹¹ Секретар Законодавног савета, др Отон Шпиглер, распоређен је 28. фебруара 1946. из Савета, на место начелника Општег одељења Министарства правосуђа ФНРЈ.¹² Не постоји документ из којих

⁵ Архив Југославије (АЈ), Министарство за конституанту ДФЈ/ФНРЈ, број фонда 3, фасцикла 11, јединица описа 11 (Анекс фонда), Записник од 4. априла 1945. састављен у “Претседништву Министарског савета о сједници Законодавног савета владе Демократске Федеративне Југославије”.

⁶ Архив Југославије, Законодавни савет владе ДФЈ/ФНРЈ, број фонда 165, број фасцикле j, број јединице описа 2 (даље АЈ, 165-1-2).

⁷ Љ. Кораћ, стр. 233.

⁸ Архив Југославије (АЈ), Законодавни савет ДФЈ/ФНРЈ, број фонда 165, фасцикла 1, јединица описа 1 (АЈ, 165-1-1).

⁹ АЈ, 165-1-2, у једном документу о набавци печата и др, каже се да им то више није потребно јер су у ликвидацији.

¹⁰ Службени лист ФНРЈ, бр.13/1946. Љубица Вуковић, *Библиотека информативних средстава - инвентари фондова и збирки, Историјска белешка – Комитет за законодавство и изградњу народне власти* (182), Београд 2009, стр. 7.

¹¹ АЈ, 165-1-2, Списак чиновника – службеника Законодавног савета, у вези са набавком најнеопходније одеће.

¹² АЈ, 165-1-2.

можемо сазнати све функције чиновника ове установе и самој организацији, осим што су оснивачком уредбом било одређено ко су чланови Савета, о чему је било речи у првом делу белешке.¹³

Законодавни савет се налазио у истој згради (данас улица краља Милана) као и Министарство правосуђа владе ФНРЈ, и још две установе – Државна дирекција за промет отпаца Земаљска управа за промет отпаца НР Србије.

РЕГИСТРАТУРСКО ПОСЛОВАЊЕ СТВАРАОЦА ФОНДА

Канцеларијско пословање Законодавног савета није могуће реконструисати због мале количине грађе. На основу сачуваних докумената видимо да је постојало завођење само у општи деловодни протокол. Неки документи имају све одлике канцеларијског пословања (меморандум, штампил, деловодни број), али већина нема. Део није завођен кроз књиге евиденције, већ сам о означен са „службено“. Није сачувана ниједна књига евиденције.

СТАЊЕ И ЗНАЧАЈ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Архивска грађа Законодавног савета преузета је у Архив Југославије од Сервиса за биротехничке послове савезних органа управе и савезних организација примопредајним записником од 16.5.1983. године, бр. 786/1. заједно са грађом Комитета за законодавство и изградњу народне власти (1946-1950). Након примопредаје у Архив Југославије накнадно је разграничена и пописана архивска грађа Законодавног савета.¹⁴

Већина докумената је на српскохрватском, а текстови закона и уредби на српском, хрватском, словеначком и македонском језику. Стање грађе је углавном добро. Валоризација није вршена (осим дупликата и трипликата), због веома мале количине грађе.

Вредност архивске грађе овако фрагментарног фонда је мала. Ипак она може послужити као допуна о функционисању законодавног система непосредно после рата, а и о тешкој материјалној ситуацији у држави, о чему сведоче разне набавке за живот службеника Савета. Информације о раду самог Савета се могу употпунити са подацима из фондова Председништво Владе ФНРЈ (АЈ, 50), Комитет за законодавство и изградњу народне власти (АЈ, 182), Министарство за конституанту (АЈ, 3) и др.

У раду је делимично коришћена и историјска белешка архивског саветника др Гојка Маловића.¹⁵

Архивска грађа фонда је обрађена и сређена, са описом јединица описа, које су унете у базу Инвентар. Обрађен фонд се састоји од две јединице описа, у количини од 6 cm (1 фасцикла). Фонд је архивски средила и обрадила архивска саветница Лидија Опојевлић Хофман.

У Београду, фебруар 2026. године

Лидија Опојевлић Хофман

¹³ Види и фусноту 5.

¹⁴ Досије фонда АЈ, 165. У Досијеу фонда постоји још један записник о примопредаји архивске грађе између Стручне службе Одељења за архив и документацију Председништва СКЈ и Архива Југославије бр. 335 од 25.12.1975. године. По овом записнику Архиву је предата архивска грађа Владе ДФЈ, у количини од једне фасцикле, а по попису који је приложен види се да није у питању документација Законодавног савета ДФЈ.

¹⁵ Види Досијеу фонда.

**СТРУКТУРА
АРХИВСКЕ ГРАЂЕ ФОНДА**

СТРУКТУРА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

	Бр. јед. описа	Страна
ЗАКОНИ, УРЕДБЕ	1-1	3
РАД И ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАКОНОДАВНОГ САВЕТА	2-2	4

ОПИС ЈЕДИНИЦА ОПИСА

ЗАКОНИ, УРЕДБЕ

1 1 ЗАКОНИ, УРЕДБЕ

Закони и уредбе који се достављају Законодавном савету ДФЈ на увид и разматрање (од стране владе или појединих министарстава), и стављање у процедуру, као и ради чувања и стављања државног печата на оригинале (од стране Президијума Народне скупштине), што је Законодавни савет прослеђивао Министарству правосуђа:

- Извештај др Александра Балетића, правника (Министарство правосуђа), о пројекту Закона о државним службеницима који је израдила комисија при Министарству за конституанту владе ДФЈ, са нацртом истог Закона;

- Нацрт Уредбе о привременом регулисању инвалиднине и државне заштите инвалида из ослободилачког рата, који је израђен у Министарство народне одбране, а које је Председништво владе ДФЈ упутило Законодавном савету на разматрање;

- Закон о Државној централној библиотеци и Закон о обавезном достављању штампаних ствари на подручју Југославије Државној централној библиотеци ДФЈ (јул 1945); Уредба о ревизији пензија; Уредба о Државној штампарији у Београду; (1945)

- Закон о изменама Закона о Народној банци Краљевине Југославије од 17. јуна 1931. године са изменама и допунама од 14. 9.1940. године, изгласан од Уставотворне скупштине 15.1.1946. године; укази о проглашењу неколико закона: Закона о привременом финансирању државних потреба, Закон о оснивању Комисије за аграрну реформу и колонизацију и Закона о заштити југословенске имовине у иностранству (са текстовима закона);

- Уредба о обештећењу власника пловних објеката (примерак на српском има потписе Тита и свих министара владе ФНРЈ);

- Предлог Уредбе о стављању ван снаге Допунског споразума о 30.3.1931. године уз Уговор о трговини и пловидби између Чехословачке републике и Југославије од 14.11.1928. и допунских споразума од 10.11.1936. и 1.6.1938. године уз образложење;

- Укази (које је послао Президијум Народне скупштине) о доношењу закона од 15.3.1946.: Закон о потврди изменама Закона о аграрној реформи и колонизацији од 3.8.1945, Закон о потврди и изменама указа о општој амнестији и помиловању од 3.8.1945; Закон о потврди и измени одлуке о постављању делегата у адвокатским коморама од 17.11.1945., Закон о потврди и измени Уредбе о организацији службе за репатријацију ратних заробљеника, присилно одведених радника, интернираца итд. од 28.4.1945; Закон о укидању Државног савета и управних судова од 23.4.1945; Закон о потврди и измени Одлуке о таксама за улазнице у корист Друштва Црвеног крста Југославије од 13.1.1946;

- Укази о доношењу закона (са текстом закона), које Законодавни савет доставља Министарству правосуђа "на чување и стављање државног печата": Закон о потврди, изменама и допунама Уредбе о постављењу и унапређењу државних службеника ДФЈ од 5.4.1945.; Финансијски закон ФНРЈ за буџетску 1946. годину; Закон о оснивању и надлежности суда за поморски ратни плен;

Закон о ученицима у привреди; Закон о ученицима у привреди; Закон о општој државној контроли; Закон о војној обавези држављана ФНРЈ; Основни закон о браку и Закон о државним матичним и књигама.

Година: 1945-1946.

Врста документа: уредба, закон, нацрт, преписка, извештај, указ, образложење.

Језик: српскохрватски, словеначки, македонски.

РАД И ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАКОНОДАВНОГ САВЕТА

1 2 РАД И ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАКОНОДАВНОГ САВЕТА

Разни материјали о запосленима у Законодавном савету - ступање на дужност и премештај у другу установу, списак запослених, молбе за издавање месечне трамвајске карте, објаве о путовању запослених (да не би имали сметње на путу), молбе за исхрану у мензи, упуте на клинике ради лечења, набавке ципела, списак чиновника Законодавног савета у вези набавке неопходне одеће, молбе у вези са одсуством са посла и др;

- требовања канцеларијског материјала, писаћих машина, папира, огрева, одеће и обуће;

- Допис председника Законодавног савета, Франа Фрола, у вези са утрошком струје у згради где су заједно смештени поред Савета и Министарство правосуђа и још две установе;

- Допис о премештају секретара Законодавног савета Ота Шпиглера на место начелника Општег одељења Министарства правосуђа и др.

Година: 1945-1946.

Врста документа: преписка, списак, требовање, објава, молба, допис.

Језик: српскохрватски, словеначки, македонски.

Напомена: Због изузетно мале количине сачуване грађе није вршена валоризација, осим у случају дупликата или мултипликата.

Законодавни савет Владе ДФЈ/ФНРЈ

штампа

Архив Југославије

припрема за штампу

Одељење за сређивање и обраду архивске грађе

унос текста

Лидија Опојевлић Хофман

прелом текста

Ленка Чуровић

софтвер

Microsoft Windows 10 Pro

Microsoft Word 2013

писмо

Times_New_Roman

хардвер

персонални рачунар Intel(R) Core (TM) [i3-7100 CPU@3.90GHz](#) 3.91 GHz

ласерски штампач HP Laser Jet Pro MFP M227sdn

штампање завршено

фебруар 2026. године

БЕОГРАД, Васе Пелагића 33

Телефони: Централа 3690-252, 3690-253, 3690-261, 3690-262
Директор 3691-007
Факс 3066-635